

*Ліана Янчева,
Тетяна Бочуля
Харківський державний університет харчування та торгівлі
м. Харків, Україна*

ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

У процесі діяльності суб'єкта господарювання органи управління формують управлінську систему, з невід'ємним елементом – економічною безпекою, сталість якої позитивно позначається на динамічному розвитку підприємства та реалізації його інвестиційних можливостей.

Особливої уваги потребує питання щодо формування обліково-інформаційної складової та забезпечення відповідного рівня інформаційної безпеки, оскільки зростаючі можливості доступу до інформаційних масивів призводять до зниження економічної безпеки, наслідком чого може бути ліквідація суб'єкта господарювання. Необхідність визначення оперативних заходів щодо розробки та контролю інформаційної складової економічної безпеки визначили актуальність проведеного дослідження.

Інструментом захисту економічної безпеки є формування обліково-інформаційної системи, яка є основою для організації інформаційного забезпечення системи управління, спрямованої на виключення можливостей виникнення загрози діяльності підприємства.

Облік формує інформацію про об'єктивні господарські процеси та їх результати, попереджує можливість прямих розкрадань без встановлених законом наслідків, створює інформаційні умови для здійснення контролю доцільності та законності використання ресурсів та сприяє запобіганню реалізації загроз, які знижують економічну стійкість підприємства.

Якість інформації – це її здатність створювати адекватний образ об'єкта в свідомості користувача. Отже, саме адекватність є властивістю, яка визначає якість інформації. Адекватність інформації характеризує її глибину або суттєвість, тобто спроможність до зміни рівня невизначеності одержувача інформації відносно будь-якого об'єкта в потрібному йому ступені.

Облікова система забезпечує повноту, достовірність та своєчасність інформації для управління. Головною перевагою облікової інформації є наявність трьох властивостей: тимчасова, якісна та кількісна [1]. Зазначені властивості визначають важливість обліку для інформаційного забезпечення системи управління, що підвищує сталість економічної безпеки підприємства.

Іншими важливими характеристиками облікової інформації є своєчасність та суттєвість. Кожна з них оцінюється користувачами інформації

суб'єктивно, оскільки інформація може бути подана в різних варіантах, що не впливає на рівень достовірності та позитивно позначається на зниженні загроз економічної безпеки.

Безпека інформації є поняттям близьким, але не тотожним поняттю інформаційної безпеки, яка передбачає здійснення комплексу заходів для досягнення доступності, цілісності та конфіденційності інформації. Інформаційне забезпечення є підґрунтям для формування фінансової складової інформаційної безпеки, що вимагає від органів управління здійснення заходів стосовно створення та захисту інформаційної складової економічної безпеки:

1. Визначення принципів, які регламентують функціонування механізму інформаційної безпеки.

2. Контроль та встановлення рівня доступу до інформації управлінського персоналу, працівників підприємства та інших зацікавлених користувачів.

3. Забезпечення організаційних та технічних умов для збирання всіх видів інформації про діяльність суб'єкта господарювання.

4. Проведення оцінки інформації відповідно до принципів систематизації, безперервності, достовірності та доречності.

5. Підтримка середовища інформаційного обміну для постійного відстеження подій, що позитивно позначається на рівні економічної безпеки.

6. Залучення кваліфікованих фахівців з високим рівнем професійної підготовки, які відповідають моральним, культурним та етичним вимогам.

7. Планування процедур і заходів, які проводяться при порушенні інформаційної безпеки.

Серед різних заходів, направлених на формування, контроль реалізації та охорону інформаційної складової економічної безпеки можна виділити такі, які складають загальний алгоритм забезпечення інформаційного підґрунтя економічної безпеки підприємства. По-перше, за допомогою технічних засобів, джерел відкритої інформації, офіційних контактів з контрагентами та зацікавленими особами здійснюється формування різних видів інформації. По-друге, формуються класифікатори інформації, внутрішні бази даних. Обробка та систематизація зібраної інформації забезпечує її упорядкування для проведення аналізу. Наступним етапом є проведення відповідних аналітичних процедур та розрахунків. Обробка інформації здійснюється шляхом використання технічних даних, методів аналізу та моделювання. Завданням органів управління є проведення заходів для захисту системи інформації, що передбачає застосування різних засобів, передусім, з використанням інформаційних технологій. Завершальним етапом є використання інформаційного масиву для створення позитивного іміджу та високої репутації суб'єкта господарювання для реалізації інвестиційних можливостей та розвитку компанії у майбутніх періодах.

Організація інформаційної системи передбачає не тільки формування, обробку інформації та планування подальших подій, а й забезпечення захисту інформаційної безпеки, процес якої залежить від розмірів компанії, її сфери діяльності, рівня контролю. З метою виявлення слабких місць у мережі застосовують способи аналізу захищеності [2]:

1. Сканери безпеки (мережеві сканери) – дозволяють дослідити мережеві ресурси щодо наявності слабких місць, здійснити аналіз одержаних даних та отримати звіт про всі виявлені недоліки.

2. Система виявлення та запобігання вторгнень (IDS/IPS) – здійснює моніторинг та аналіз ресурсів. У разі виявлення підозрілих дій системи IDS інформує про їх наявність та характер. Система IPS додатково здійснює блокування дій, які передбачають вторгнення до системи інформаційної безпеки.

Для забезпечення сталості економічної безпеки необхідно сформувати комплексну інформаційну систему з інструментами захисту інформації, закритого типу, що включає запобігання витоку інформації, недопущення викривлення та втрати інформації, забезпечення функціональності інформаційних систем підприємства. Ефективним інструментом такої системи є застосування технологій бездискових станцій та термінальних серверів, що у комплексі зі сканерами безпеки та серверними списками доступу формують ефективну систему інформаційної безпеки.

Таким чином, на підставі проведеного дослідження можна зробити висновок, що для розробки обліково-інформаційної складової економічної безпеки підприємства необхідно сформувати комплексну систему, яка включає елементи захисту інформації із застосуванням інформаційних технологій, що знижує ймовірність неправомірних дій з боку внутрішніх та зовнішніх суб'єктів, направлених на зниження сталості економічної безпеки підприємства.

Література:

1. Петренко, С. Якість бухгалтерського обліку як об'єкт оцінки інформаційного забезпечення внутрішнього контролю / С. Петренко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – С. 26–30.
2. Чернявская, И. Системы защиты информации [Текст] / И. Чернявская // Инвестгазета. – 2007. – 12–18 марта. – С. 52–55.